Právne predpisy v ošetrovateľskej praxi

PhDr. Anna Bullová, UNM Martin

Neznalosť právnych predpisov neospravedlňuje

Druhy právnych predpisov

- Ústava SR, Ústavné zákony
- Zákony
- Nariadenia a Smernice EÚ
- Všeobecne záväzné právne normy:
  - Nariadenia vlády
  - Vyhlášky
  - Výnosy
  - Opatrenia

Zákony

- Upravujú jednotlivé oblasti deklarované Ústavou
- Prijímané Národnou radou SR
- Uverejňujú sa v Zbierke zákonov SR
- Prístupné na www.zbierka.sk

alebo www.iura.sk

- **Zákon o zdravotnej starostlivosti**, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (576/2004 Z. z.)
- **Zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti**, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a

  o zmene a doplnení niektorých zákonov (578/2004 Z. z.)
- **Zákonník práce** (311/2001 Z. z.)

Zákon 576/2004

- Tento zákon upravuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, postup pri úmrtí a výkon štátnej správy na úseku zdravotnej starostlivosti.

Zákon 576/2004

Ošetrovateľská starostlivosť je zdravotná starostlivosť, ktorú poskytuje sestra s odbornou spôsobilosťou podľa osobitného predpisu metódou ošetrovateľského procesu v rámci ošetrovateľskej praxe.

Zákon 576/2004

- **Ošetrovateľská prax** je praktické uskutočňovanie činnosti sestry a činnosti pôrodnej asistentky pri

a) poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti a pôrodnej asistencii,

b) riadení a poskytovaní ambulantnej zdravotnej starostlivosti a ústavnej zdravotnej starostlivosti metódou ošetrovateľského procesu.

z. 576/2004
ZDRAVOTNÁ DOKUMENTÁCIA

- **Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o vedení zdravotnej dokumentácie** 07594/2009 – OZS
- **Vestník MZ SR, čiastka 42-48, ročník 57**

- Zrušuje sa Odborné usmernenie MZ SR 41978/2005-00 o vedení ošetrovateľskej dokumentácie

Zdravotná dokumentácia

- Účelom odborného usmernenia je zabezpečiť jednotnú obsahovú štruktúru vedenia zdravotnej dokumentácie zdravotníckymi pracovníkmi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti
- Zdravotná dokumentácia je **súčasťou poskytovania zdravotnej starostlivosti**, súčasťou zdravotnej dokumentácie je aj ošetrovateľská dokumentácia

Zdravotná dokumentácia

- Údaje do zdravotnej dokumentácie zaznamenáva zdravotnícky pracovník v chronologickej postupnosti v rozsahu ním poskytnutej zdravotnej starostlivosti
- O každom poskytnutí zdravotnej starostlivosti vykoná zdravotnícky pracovník zápis do zdravotnej dokumentácie, vrátane zmeny zdravotného stavu osoby
- Zápis terapie a zápis o zmene terapie je výlučne v kompetencii lekára

Zdravotná dokumentácia

- V zdravotnej dokumentácii sa nepoužívajú odvolávky, odkazy a opakovacie znaky (ako

predchádzajúci chorobopis, Th. idem, bpn)

V dekurze, pri popise nálezu nezmeneného zdravotného stavu je možné použiť formuláciu ,,stav rovnaký ako“ s odvolaním sa na presný dátum a hodinu.

Zdravotná dokumentácia

- V rámci ošetrovateľskej starostlivosti sestra, PA alebo ZA zapisuje do dekurzu v chronologickej postupnosti všetky výkony, ktoré sa u osoby vykonali vrátane podanej terapie a údaje o zmene zdravotného stavu osoby.
- Zápis o vykonanom výkone obsahuje:

  a) dátum a čas,

  b) stručný popis výkonu a vyhodnotenie,

  c) čitateľný podpis sestry, PA alebo ZA

Z. 578/2004 o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti …

- **Zdravotnícky pracovník** je fyzická osoba vykonávajúca zdravotnícke **povolanie**:

a) lekár, b) zubný lekár, c) farmaceut,

d) sestra, e) pôrodná asistentka,

f) fyzioterapeut, g) verejný zdravotník, h) zdravotnícky laborant, i) asistent výživy, j) dentálna hygienička, k) rádiologický technik, l) zdravotnícky záchranár, m) zubný technik, n) technik pre zdravotnícke pomôcky, o) optometrista, p) farmaceutický laborant, q) masér, r) očný optik, s) ortopedický technik, t) zdravotnícky asistent, u) sanitár

§ 31 Podmienky na výkon zdravotníckeho povolania

- a) spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu, b) zdravotná spôsobilosť, c) odborná spôsobilosť, d) bezúhonnosť podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu, e) registrácia
- Podmienkou na výkon zdravotníckeho povolania je aj dôveryhodnosť,
- Podmienky uvedené v odseku 1 musia byť splnené po celý čas výkonu zdravotníckeho povolania.

z. 576/2004, Odborná spôsobilosť

- Odborná spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania podľa tohto zákona je odborná spôsobilosť na výkon **odborných** pracovných činností, odborná spôsobilosť na výkon **špecializovaných** pracovných činností a odborná spôsobilosť na výkon **certifikovaných** pracovných činností.

Odborná spôsobilosť na výkon pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra NV 296/2010, §11

sa získava nadobudnutím:

- a) **VOV** v študijnom odbore diplomovaná všeobecná sestra,
- b) **VŠ prvého stupňa** v bakalárskom študijnom programe
- c) **VŠ druhého stupňa** v magisterskom študijnom program
- Odborná spôsobilosť na výkon **špecializovaných pracovných činností** sa získava špecializačným štúdiom v špecializačných odboroch
- Odborná spôsobilosť na výkon **certifikovaných pracovných činností** sa získava certifikačnou prípravou v certifikovaných pracovných činnostiach

NV 296/2010, § 12

- Riadenie a organizáciu ošetrovateľskej praxe vykonáva sestra, ktorá získala

- a) odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností - VŠ druhého stupňa
- b) odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností v niektorom zo špecializačných odborov
- c) odbornú spôsobilosť na riadenie a organizáciu zdravotníctva v niektorom zo špecializačných odborov
- d) najmenej trojročnú odbornú prax.

príloha č. 4 časť D písm. a)

- Po získaní VŠ druhého stupňa v magisterskom študijnom programe

v odbore ošetrovateľstvo:

- 1. zdravotnícky manažment a financovanie
- 2. sociálne lekárstvo a organizácia zdravotníctva (MBA)
- 3. odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve Master of public health (MPH)

NV 296/2010

- Riadenie a organizáciu ošetrovateľskej praxe môže vykonávať sestra, ktorá nezískala vysokoškolského vzdelania druhého stupňa a

- ak má odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností (nemá odbornú spôsobilosť na riadenie a organizáciu zdravotníctva)
- a najmenej trojročnú odbornú prax do 31. decembra 2015.

Na výkon činnosti odborného zástupcu v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti sa vyžaduje

- a) odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností
- b) odborná spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností
- c) najmenej päťročná odborná prax.

Prechodné ustanovenia NV 296/2010, § 77-83

Za získanie odbornej spôsobilosti na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra sa považuje aj nadobudnutie

- a) **úplného stredného odborného vzdelania** na strednej zdravotníckej škole v študijných odboroch **zubná sestra, zdravotná sestra, detská sestra, ženská sestra alebo všeobecná sestra**, ktorého získavanie sa začalo podľa predpisov účinných do 30. apríla 2004, ak zdravotnícky pracovník vykonával činnosti sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť na území členských štátov Európskej únie, Islandu, Lichtenštajnska, Nórska alebo Švajčiarska **najmenej tri po sebe nasledujúce roky počas posledných piatich rokov**

NV 296/2010

- Odborná spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností **na úseku práce v dialýze**, ktorú získala zdravotná sestra alebo detská sestra podľa predpisov účinných do 27. marca 2002, sa považuje za získanie odbornej spôsobilosti na výkon špecializovaných pracovných činností v špecializačnom **odbore ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaných pacientov** v zdravotníckom povolaní sestra podľa tohto nariadenia vlády.

NV 296/2010

- Za získanie odbornej spôsobilosti na výkon špecializovaných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra podľa tohto nariadenia vlády sa považuje aj
- a) nadobudnutie vyššieho odborného vzdelania(ŠŠ)

a) špecializačné odbory s minimálnou dĺžkou trvania špecializačného štúdia jeden rok

- 1. anestéziológia a intenzívna starostlivosť
- 2. inštrumentovanie v operačnej sále
- 3. intenzívna ošetrovateľská starostlivosť o dospelých
- 4. intenzívna ošetrovateľská starostlivosť v neonatológii
- 5. intenzívna ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii
- **6. ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaných pacientov**
- 7. ošetrovateľská starostlivosť v komunite
- 8. ošetrovateľská starostlivosť v odboroch chirurgie
- 9. ošetrovateľská starostlivosť v odboroch vnútorného lekárstva
- 10. ošetrovateľská starostlivosť v onkológii
- 11. ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii
- 12. ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii

- špecializačné odbory s minimálnou dĺžkou trvania špecializačného štúdia jeden rok **po získaní VŠ 2. st.**

- 1. ošetrovateľstvo v zdraví pri práci
- 2. revízne ošetrovateľstvo

certifikované pracovné činnosti

- 1. audiometria
- 2. endoskopické vyšetrovacie metódy v jednotlivých odboroch
- 3. funkčné vyšetrovacie metódy
- 4. invazívne a intervenčné diagnostické a terapeutické postupy v kardiológii
- 5. kalmetizácia
- 6. ošetrovateľská starostlivosť o diabetikov
- 7. ošetrovateľská starostlivosť v hematológii a transfúziológii
- 8. ošetrovateľská starostlivosť v multikultúrnych komunitách
- 9. organizácia a techniky v tkanivových bankách
- 10. ortoptika a pleoptika
- 11. paliatívna ošetrovateľská starostlivosť
- 12. starostlivosť o drogovo závislých
- 13. sterilizácia a dezinfekcia zdravotníckych pomôcok
- 14. vyšetrovacie metódy v klinickej neurofyziológii a neurodiagnostike

- certifikovaná pracovná činnosť **po získaní VŠ 2. st.**
- psychoterapia

§ 85 Zrušujú sa

- 1. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania
- 2. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 322/2006 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

Odborná spôsobilosť pri prerušení/nezačati výkonu povolania z. 578/2004, § 34

- obdobie dlhšie ako štyri roky v priebehu predchádzajúcich piatich rokov
- zamestnávateľ zabezpečí obnovenie vedomostí a zručnosti
- minimálne trvanie 480 hodín/60 dní na príslušnom pracovisku pod vedení povereného pracovníka
- Záznam o preškolení zašle zamestnávateľ komore

Vyhláška č. 364/2005

o rozsahu praxe sestry a PA samostatne a v spolupráci s lekárom

- Sestra/pôrodná asistentka registrovaná podľa zákona poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť v súlade s právnymi predpismi, v rozsahu štúdiom a odbornou praxou získaných vedomostí a zručností podľa osobitného predpisu, štandardmi a lekárskou diagnózou, ak osoba potrebuje lekársku starostlivosť, a to **samostatne alebo v spolupráci** s lekárom

Poverenie na intravenóznu aplikáciu liekov a parenterálnej výživy:

- Platnosť poverenia 6 mesiacov
- Poučenie registrovanej sestry alebo registrovanej pôrodnej asistentky o postupe potrebnom pri výskyte komplikácií
- Slobodné rozhodnutie, bez nátlaku
- **Odmietnutie podpísania poverenia nemôže byť dôvodom na postih zo strany zamestnávateľa!**

Sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov z. 578/2004,§ 42

- zabezpečuje zamestnávateľ, odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný, samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími ustanovizňami alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami alebo profesiovými združeniami a poskytovateľmi

Vyhláška 366/2005 Z.z.

o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov

- priebežné obnovovanie a udržiavanie odbornej spôsobilosti na výkon odborných, špecializovaných a certifikovaných pracovných činností
- kritériom hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka v príslušnom zdravotníckom povolaní je dosiahnutie stanoveného počtu kreditov

NV SR 513/2011

o používaní profesijných titulov a ich skratiek viažucich sa na odbornú spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania

Profesijný titul v kategórii „sestra“

- používa osoba, ktorá je odborne spôsobilá na výkon odborných pracovných činností sestry podľa osobitného predpisu. Ak sestra získala vyššie odborné vzdelanie na strednej zdravotníckej škole, má právo používať skratku „**dipl. s.**“, ktorá sa uvádza za menom a priezviskom používateľa, za ktorým nasleduje čiarka.

Profesijný titul „sestra špecialistka“

- používa sestra, ktorá je odborne spôsobilá na výkon odborných pracovných činností a má aj odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných činností

Špecialistka v „ošetrovateľskej starostlivosti o dialyzovaných pacientov“

- ho používa sestra so špecializáciou v špecializačnom odbore
- a) ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaných pacientov získanou podľa predpisov platných od 28. marca 2002 alebo
- b) na úseku práce v dialýze získanou podľa predpisov platných do 28. marca 2002

- **V Y H L Á Š K A 306/2005**

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky

z 30. júna 2005, **ktorou sa ustanovuje zoznam sesterských diagnóz**

Zmeny zákonníka práce účinné od 1.9.2011 (novela č. 257/2011 Z. z.)

- Nové ustanovenie § 97 ods. 13:
- **Zamestnancovi, ktorý vykonáva zdravotnícke povolanie podľa osobitného predpisu a ktorý dovŕšil vek 50 rokov, nemožno nariadiť prácu nadčas. Práca nadčas je prípustná len po dohode s týmto zamestnancom.**

Komentár

- Toto ustanovenie sa týka všetkých zdravotníckych pracovníkov v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v platnom znení.

- Povinnosť vykonávania nočnej práce u sestier a pôrodných asistentiek je upravená odlišne od všeobecného znenia:
- **Predpokladom výkonu nočnej práce zamestnanca, ktorý vykonáva zdravotnícke povolanie sestra a pôrodná asistentka podľa osobitného predpisu a ktorý dovŕšil vek 50 rokov, je súhlas tohto zamestnanca s výkonom práce v noci**.

Komentár:

- To znamená, že pokiaľ sestra a pôrodná asistentka odmietne vykonávať nočnú prácu, zamestnávateľ jej ju nemôže nariadiť.

§ 140 ods. 4

- **Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi, ktorý vykonáva zdravotnícke povolanie podľa osobitného predpisu, pracovné voľno päť dní v priebehu kalendárneho roka na sústavné vzdelávanie a náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku.**

Ministerstvo zdravotníctva
Slovenskej republiky
Odbor zdravotníckeho vzdelávania
Limbová 2
837 52 Bratislava

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek
PhDr. Mária Lévyová
prezidentka
Amurská 71
821 06 BRATISLAVA

VAŠA ZNAČKA/ZO DŇA	NAŠA ZNAČKA	VYBAVUJE/LINKA	BRATISLAVA
	Z02885-2012-OZdV	PhDr. Ita Soukopová/381	18. 1. 2012

VEC: Stanovisko k listu prezidnetky SKSaPA

N základe Vašej žiadosti v hore uvedenej veci Vám oznamujeme nasledovné.

Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.") ďalšie vzdelávanie zdravotníckeho pracovníka zahŕňa špecializačné štúdium na výkon špecializovaných pracovných činností, certifikačnú prípravu na výkon certifikovaných pracovných činností a sústavné vzdelávanie; ďalšie vzdelávanie iného zdravotníckeho pracovníka podľa § 27 ods. 2 zahŕňa aj prípravu na výkon práce v zdravotníctve. Na uvedenú úpravu nadväzuje aj nariadenie vlády SR č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností, ktoré v § 68 ustanovuje sústavné vzdelávanie len ako jednu zo zložiek ďalšieho vzdelávania (ďalej len „nariadenie vlády").

Podľa § 42 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. sústavné vzdelávanie je priebežné obnovovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom príslušných odborov po celý čas výkonu zdravotníckeho povolania.

Podľa § 42 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. sústavné vzdelávanie pre zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania zabezpečuje zamestnávateľ, odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný (§ 62 ods. 2 až 11), samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími ustanovizňami alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami alebo profesiovými združeniami a poskytovateľmi, ak v odseku 4 nie je ustanovené inak.

Podľa § 42 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. sústavné vzdelávanie sa uskutočňuje v akreditovaných študijných programoch sústavného vzdelávania alebo v neakreditovaných vzdelávacích aktivitách; neakreditovanou vzdelávacou aktivitou sa rozumie jednorazová vzdelávacia aktivita.

V zmysle uvedeného možno podľa § 140 ods. 4 Zákonníka práce čerpať pracovné voľno len na sústavné vzdelávanie v súlade s úpravou uvedenou v zákone č. 578/2004 Z. z. a nemožno do sústavného vzdelávania zahrnúť aj ďalšie zložky vzdelávania bez ohľadu na skutočnosť, že vyhláška MZ SR č. 366/2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v znení neskorších predpisov umožňuje do celkového počtu kreditov započítať aj kredity získané za iné ako sústavné vzdelávanie, pretože ide o všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily.

Záverom poznamenávame, že zamestnávateľ môže poskytnúť zamestnancovi pracovné voľno a náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku v súlade s podmienkami uvedenými v § 140 ods. 2 a 3 a § 153 - 155 Zákonníka práce na získanie vyššieho stupňa vzdelania v bakalárskom, magisterskom a doktorandskom štúdium, alebo na špecializačné štúdium, ktorým si zdravotnícki pracovníci v rámci získaného stupňa vzdelania zvyšujú svoju kvlafikáciu na výkon špecializovaných pracovných činností.

S pozdravom

doc. PhDr. Zuzana Slezáková, PhD., MPH
riaditeľka (OZdV)

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek	
Dátum 23. 01. 2012	
Podacie číslo: 709/2012	Číslo spisu:
Prílohy/listy:	Vybavuje:

TEL.: 02/ 59373111 FAX: www.health.gov.sk

nový inštitút tzv. „deleného pracovného miesta“

- je pracovné miesto, na ktorom si zamestnanci v pracovnom pomere na kratší pracovný čas sami medzi sebou rozvrhnú pracovný čas a pracovnú náplň pripadajúcu na toto pracovné miesto. Pred uzatvorením dohody o zaradení zamestnanca v pracovnom pomere na kratší pracovný čas na delené pracovné miesto zamestnávateľ písomne oznámi zamestnancovi pracovné podmienky vzťahujúce sa na delené pracovné miesto. Dohoda o zaradení zamestnanca na delené pracovné miesto musí byť písomná, inak je neplatná.

ZÁKON 62/2012

o minimálnych mzdových nárokoch sestier a pôrodných asistentiek a ktorým sa dopĺňa zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme

z. 553/2003 o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme

- Plat zamestnanca

Zamestnancovi za podmienok a v rozsahu ustanovených týmto zákonom patrí plat, ktorým je

- a) tarifný plat,
- b) príplatok za riadenie,
- c) príplatok za zastupovanie,
- d) osobný príplatok,
- e) príplatok za prácu v sťaženom a zdraviu škodlivom
- pracovnom prostredí,
- f) príplatok za prácu v krízovej oblasti,
- g) príplatok za zmennosť,
- h) príplatok za činnosť triedneho učiteľa,
- i) príplatok za praktickú prípravu,
- j) príplatok za prácu v noci,
- k) príplatok za prácu v sobotu alebo v nedeľu,
- l) príplatok za prácu vo sviatok,
- m) plat za prácu nadčas,
- n) odmena.

Právne predpisy zvyšujú samostatnosť a autonómiu rozhodovania konkrétnych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a ich vlastnú zodpovednosť za následky prijatých rozhodnutí. Prijatím zákonov bolo ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia v SR výrazne legislatívne posilnené. Legislatívne zmeny, ale aj ich znalosť podporuje uznanie a profesionálnu autonomiu, dáva možnosť zmeniť status sestier v spoločnosti.

Ďakujem za pozornosť